

8. Плахута Є. Цілі мовної політики держави: українські проблеми на тлі досвіду Латвії та Білорусі / Євгеній Плахута // Державність української мови і мовний досвід світу : Матеріали Міжнародної конференції. – К., 2000. – С. 45-48.
9. Про Рекомендації парламентських слухань «Про функціонування української мови в Україні» : Постанова, Рекомендації від 22.05.2003 № 886-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/886-15>.
10. Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 р. Справа про застосування української мови // Вісник Конституційного Суду. – 2000. – №1. – С. 7–9.
11. Хрестоматія з історії держави і права України : навч. посіб. / [Чайковський А.С., Копиленко О.Л., Кривоніс В.М. та ін.]. – К. : Юрінком інтер, 2003. – 656 с.

ЧИ ПЕРЕВЕЛИСЯ ПЕРЕВЕРТНІ?

А. М. Поповський

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

Життя сучасного українського суверенного суспільства активізує в усному й писемному мовленні ряд мовних одиниць, породжених народними повір'ями, надаючи їм певного смислового значення. Серед них магічне слово *перевертень*, значення якого Віталій Жайворонок тлумачить так:

перевертень – за народними повір'ями – людина, чаклуванням обернута на тварину або будь-який предмет; також нечиста сила, що набула вигляду кого-, чого-небудь; перевертні живуть то як люди, то як звірі, тобто ведуть подвійне існування; вони небезпечні, бо людина часто не може й знати, хто перед нею – справжня звірина чи перевертень; перевертнями є відьма, чаклун, сам чорт; вони ж можуть зробити перевертнем людину; про це багато мовиться в народних казках і легендах [1, с. 438].

Словник української мови, окрім цього значення подає ще такі:

1. Людина, що зрадила свої переконання. – *Правда Наливайкова, що на нас може напасти, як коршун на курчат без квочки, отой перевертень людський, гетьман Жолкевський* (Ле, Наливайко.1957, 344).

2. діал. Непородиста, нечистокровна тварина; помісь. **Перевертні** [вівці] *продаються або вирізуються на лій* (Сл. Гр.) [2, VI, 138].

То ж не випадково, що українські прізвиськові назви з народних повір'їв успадкувалися антропонімами **Перевертень** (Укр. радіо, 22.07.2007), **Перевертун** (Українське слово, 2011, 28 вересня – 1 жовтня, с. 2), **Перевертнюк** (Вивчаємо ми українську мову та літературу, 2013, № 32, листопад, с. 21) та ін.

У поезії Тараса Шевченка «Розрита могила» ця мовна одиниця набуває глибоко соціального значення в розкритті жорстокого колоніального режиму царської Росії в долі України й породження українських перевертнів:

«Стени мої запродані

*Жидові, німоті,
Сини мої на чужині
На чужій роботі.
Дніпро, брат мій, висихає,
Мене покидає,
І могили мої милі
Москаль розриває...
Нехай рис, розкопує,
Не своє шукає,
А тим часом **перевертні**
Нехай підростають,
Та допоможуть москалеві
Господарювати.
Та з матері полатану
Сорочку знімати.
Помагайте, недолюдки,
Матір катувати [3, с. 169-170].*

То ж чи перевелися перевертні впродовж трьох століть від Шевченкової застороги? Тавровані Кобзарем доморощені перевертні, розширюючи свій синонімічний потенціал, не зійшли з арени й сьогоденного суспільного життя українського народу. Вони ретельно виконують свою чорну роботу на зламі історичних епох, хоч і попадають під обстріли демократичних сил, які викривають їх антигуманну діяльність у повноцінному розвитку української мови:

*Десь під ногами повзають **перевертні**,
Переплутці, пере хвости, перекидці,
Піднімуть раптом справжнє ревище,
Аж тошно розгорлаються, розниються,
Як в Україні їх, мовляв, утискують.
Чому ж не розмовляють по-українському,
А ніби по-мишиному попискують [4, с. 41].*

Значно ширше тема перевертництва розкривається в художній прозі Наталки та Олександра Шевченків «Оksamитовий перевертень» [5], поезіях Михайла Костіва «Перевертень»:

*Колись він фіксував і доносив,
Тепер швиденько перефарбувався.
І всім доводить із останніх сил:
«Я в демократах міцно приписався» [6, с. 8];*

Миколи Миколаєнка «Нічого не проси ні в кого»:

*...Я витримати мушу всі удари
Перевертня, манкурта чи почвари [7, с. 10];*

Олени Ткачук «Пощо тобі ці гони і дощі...»:

*Хто віда: ти **перевертень** чи вовк?*

А глянеш – звиду начебто людина...

Я вірю, що, хоч ангел твій замовк,

Та совість є. Принаймні совістина [8, с. 124] та

інших митців поетичного слова.

Проте найчастіше використовується ця лексема в сучасній публіцистиці для викриття перевертнів у правоохоронних органах, військових оборонних структурах, серед працівників державного апарату, духовних пасторів церкви і т.п. Про це свідчить і вельми скрупульозне узагальнення до вище поданого Анатолія Ковальюка:

«Саме через це не український народ, а окупант-москаль господарює в нашій Батьківщині. Сини України, поневолені й пограбовані ворогом, вигнані на чужину, а всіма її багатствами, передусім землею, заволоділи різноплемянні заїди. Московський окупант не поводить би себе так жорстоко, підло, зухвало й нахабно, якби численні зрадники українського народу – огидні *«перевертні»* й *«недолюдки»* – не допомагали йому «матір катувати».

...Якби впродовж усіх років незалежності Україною керували справжні державники, духовні українці, люди шевченківського, козацького гарту (а не *«перевертні»* й *«недолюдки»*, *«раби, підніжки, грязь Москви»*, різнонаціональні злодії, шахраї і пройдисвіти), вони б діяли відповідно до твердо усвідомлених всіма патріотами істини. А саме: Україна – держава самостійна, її народ – талановитий, працьовитий, дбайливий і мудрий – нічим не поступається своїм заможним і щасливим європейським сусідом» [9, с. 5].

Ще дошкульнішим у цьому плані є вердикт Петра Таланчука, професора, доктора технічних наук, Президента Відкритого Міжнародного університету розвитку людини «Україна», першого міністра освіти незалежної України:

«Справедливості ради слід сказати, що продуктом тієї ж системи є значна частина українського суспільства, якщо не більшість, які обирали і підтримували всю цю владу, не зважаючи на те, що вони плювали на наші з вами інтереси. Це теж правда!

Недавнє електронне декларування найвищих державних чиновників показало нечуваний цинізм правлячої касты. Увесь цивілізований світ здивований тим, що він побачив: на тлі масового зубожіння населення України *купка перевертнів*, що править Україною, жирує, втративши при цьому всі ознаки нормальної порядної людини. Це явище викликало у суспільстві моральний шок і отримало назву «Духовний Чорнобиль» [10, с. 1].

Отже, перевертні, породжені уявою народних повір'їв, у процесі тривалої історії розвитку українського етносу набули людського вияву і тих негативних характеристик, притаманних для нашого сьогодення. І щоб

викорінити представників цього антисуспільного явища, треба «громадою обух сталить...» і бути пильними до будь-яких їх проявів.

Література

1. Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: Словник довідник. – К.: Довіра, 2006. – 703 с.
2. Словник української мови: У 11-ти т. – К.: Наукова думка, 1970-1980.
3. Шевченко Тарас. Кобзар. К.: Держвидав художньої літератури, 1956. – 591 с.
4. Вофлик А. Манкурти // Січеслав. – 2010. – № 3 (25), липень-вересень.
5. Шевченки Наталка та Олександр. Оксамитовий перевертень. – Х.:Фоліо, 2008. – 248 с.
6. Костів М. Перевертень // Літературна Україна. – 2009. – 5 березня.
7. Миколаєнко М. Нічого не проси ні в кого // Зоря. – 2013. – 6 березня.
8. Ткачук О. Пощо тобі ці гони і дощі... // Дніпро. – 2009. – № 10.
9. Ковальчук А. Розрита могила // Українське слово. – 2017. – № 42. – 18-24 жовтня.
10. Таланчук П. Модель процвітаючої України (Виступ, що не відбувся) // Українське слово. – 2016. – 7-13 грудня.

ДИСКУРС В ПРОФЕСІЙНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

В. В. Почуєва

(Харківський національний університет внутрішніх справ)

У лінгвістичних дослідженнях останнім часом набула поширення наступна точка зору: мовцю для участі в мовленнєвому спілкуванні необхідні мовні, комунікативні і енциклопедичні знання. Енциклопедичні знання відображають картину світу мовців, включаючи знання ситуацій, подій і чинників, які становлять зміст мовленнєвого спілкування; мовні, лінгвістичні знання співвідносяться з мовленнєвою картиною світу, тезаурусом тих, які навчаються; комунікативні знання подають інформацію про правила і форми ведення дискурсу, його організації, виборі найефективніших способів досягнення мети комунікації. Крім цього, необхідне знання соціальних норм, тобто норм мовленнєвої поведінки в певній ситуації відповідно до очікувань іншомовного комуніканта.

Стратегії оволодіння іноземною мовою є когнітивними процесами, за допомогою яких студенти засвоюють нові правила мови, що вивчається, і автоматизують вже наявні знання через перероблення інформації, що сприймається за допомогою досвіду набутого раніше. Так, наприклад, в англійській мові існує два поняття «economy» і «economics». Перше означає: control and management of the money, goods and other resources of a community. Термін «economics» має на увазі наступне: science of the production, distribution and consumption of goods; condition of a country as to material prosperity.